

Formelsamling

Elektromagnetisk fältteori för F och Pi

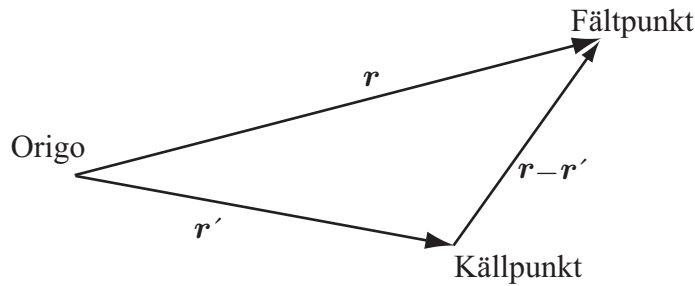
EITF85 & ETEF01

Institutionen för elektro- och informationsteknik
Lunds tekniska högskola
April 2019

Innehåll

1	Elstatik	1
2	Likström	4
3	Magnetostatik	5
4	Elektromagnetiska fält	7
5	Tidsharmoniska fält	8
6	Några vektoridentiteter	8
7	Koordinatsystem	9
8	Några integraler	11
9	Binomialutveckling	12
10	Några trigonometriska formler	12

Elstatik

Coulombs lag

Kraften¹ $\mathbf{F}(\mathbf{r})$ på en punktladdning q_1 i punkten \mathbf{r} orsakad av en punktladdning q i punkten \mathbf{r}'

$$\mathbf{F}(\mathbf{r}) = \frac{q_1 q (\mathbf{r} - \mathbf{r}')}{4\pi\epsilon_0 |\mathbf{r} - \mathbf{r}'|^3}$$

Elektrisk fältstyrka \mathbf{E} i vakuum

- från punktladdning med laddning q i \mathbf{r}'

$$\mathbf{E}(\mathbf{r}) = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q (\mathbf{r} - \mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|^3}$$

- från volym-laddningstäthet ρ i volymen V

$$\mathbf{E}(\mathbf{r}) = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \iiint_V \frac{\rho(\mathbf{r}') (\mathbf{r} - \mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|^3} dv'$$

- från ytladdningstäthet ρ_S på ytan S

$$\mathbf{E}(\mathbf{r}) = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \iint_S \frac{\rho_S(\mathbf{r}') (\mathbf{r} - \mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|^3} dS'$$

- från linjeladdningstäthet ρ_l på kurvan C

$$\mathbf{E}(\mathbf{r}) = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \int_C \frac{\rho_l(\mathbf{r}') (\mathbf{r} - \mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|^3} dl'$$

- från punktdipol $\mathbf{p} = p\hat{\mathbf{z}}$ i origo

$$\mathbf{E}(\mathbf{r}) = \frac{p}{4\pi\epsilon_0 r^3} (2\hat{\mathbf{r}} \cos \theta + \hat{\boldsymbol{\theta}} \sin \theta)$$

- från linjeladdning ρ_l

$$\mathbf{E}(\mathbf{r}) = \frac{\rho_l}{2\pi\epsilon_0 r_c} \hat{\mathbf{r}}_c$$

¹Koordinatbeteckningar, Ortsvektorn \mathbf{r} , finns i avsnittet Koordinatsystem på sidan 9.

2 Elstatik

Kraft F på punktladdning q

1. $F = q \mathbf{E}$ (gäller i elstatiken)
2. $F = q (\mathbf{E} + \mathbf{v} \times \mathbf{B})$ (Lorentz kraftlag)

Elektrisk potential V

$$\mathbf{E} = -\nabla V \quad (\text{gäller i elstatiken})$$

1. från punktladdning med laddning q i \mathbf{r}'

$$V(\mathbf{r}) = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|}$$

2. från volym-laddningstäthet ρ i volymen V

$$V(\mathbf{r}) = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \iiint_V \frac{\rho(\mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|} dv'$$

3. från ytladdningstäthet ρ_S på ytan S

$$V(\mathbf{r}) = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \iint_S \frac{\rho_S(\mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|} dS'$$

4. från linjeladdningstäthet ρ_l på kurvan C

$$V(\mathbf{r}) = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \int_C \frac{\rho_l(\mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|} dl'$$

5. från punktdipol $\mathbf{p} = p\hat{\mathbf{z}}$ i origo

$$V(\mathbf{r}) = \frac{\mathbf{p} \cdot \mathbf{r}}{4\pi\epsilon_0 r^3} = \frac{p \cos \theta}{4\pi\epsilon_0 r^2}$$

6. från linjeladdning ρ_l

$$V(\mathbf{r}) = \frac{\rho_l}{2\pi\epsilon_0} \ln \frac{1}{r_c}$$

Gauss lag på differential- respektive integralform

$$\left\{ \begin{array}{l} \nabla \cdot \mathbf{E} = \rho/\epsilon_0 \\ \iint \mathbf{E} \cdot \hat{\mathbf{n}} dS = \iiint \rho dv/\epsilon_0 \end{array} \right. \quad \text{eller} \quad \left\{ \begin{array}{l} \nabla \cdot \mathbf{D} = \rho_f \\ \iint \mathbf{D} \cdot \hat{\mathbf{n}} dS = \iiint \rho_f dv \end{array} \right.$$

där $\hat{\mathbf{n}}$ är den från volymen utåtriktade enhetsnormalvektorn.

Polarisation P

$$P = \frac{\Delta p}{\Delta v}$$

Samband mellan polarisation P , E och D

$$\begin{cases} D = \varepsilon_0 E + P \\ D = \varepsilon_r \varepsilon_0 E \end{cases} \quad (\text{gäller allmänt})$$

Polarisationsladdning, även kallad bunden laddning,

$$\begin{cases} \rho_p = -\nabla \cdot P \text{ bunden volymladdningstäthet} \\ \rho_{pS} = \hat{n}_1 \cdot (P_1 - P_2) \text{ bunden ytladdningstäthet} \end{cases}$$

där enhetsnormalvektorn \hat{n}_1 är riktad från område 1 till område 2.

Randvillkor

$$\begin{cases} E_t \text{ kontinuerlig} \\ \rho_S = \hat{n}_2 \cdot (D_1 - D_2) \end{cases} \quad \begin{cases} E_t \text{ kontinuerlig} \\ \rho_S = \hat{n}_2 \varepsilon_0 \cdot (\varepsilon_{r1} E_1 - \varepsilon_{r2} E_2) \end{cases}$$

där ρ_S är fri ytladdningstäthet, enhetsnormalvektorn \hat{n}_2 är riktad från område 2 till område 1.

Elektrostatisk energi W_e

- för system med diskreta laddningar Q_i

$$W_e = \frac{1}{2} \sum_i Q_i V_i$$

- för kontinuerlig laddningsfördelning ρ

$$W_e = \frac{1}{2} \iiint \rho V \, dv$$

- beräknad ur E och D

$$W_e = \frac{\varepsilon_0}{2} \iiint |\mathbf{E}|^2 \, dv \quad \text{eller} \quad W_e = \frac{1}{2} \iiint \mathbf{E} \cdot \mathbf{D} \, dv$$

Vridmoment T_e på elektrisk dipol p

$$T_e = p \times E$$

Kraft F på elektrisk dipol p

$$F = (p \cdot \nabla) E = \nabla(p \cdot E)$$

4 Likström

Plattkondensator

En plattkondensator med plattyta A , avstånd d mellan plattorna och med ett material med relativ permittivitet ε_r mellan plattorna, har kapacitansen

$$C = \frac{\varepsilon_0 \varepsilon_r A}{d}$$

Om två kondensatorer med kapacitanser C_1 och C_2 seriekopplas ges totala kapacitansen av

$$C = \frac{C_1 C_2}{C_1 + C_2}$$

Om kondensatorerna istället parallellkopplas blir totala kapacitansen

$$C = C_1 + C_2$$

Likström

Strömtäthet \mathbf{J}

$$I = \iint \mathbf{J} \cdot \hat{\mathbf{n}} \, dS$$

Kontinuitetsekvationen på differential- respektive integralform

$$\begin{aligned} \nabla \cdot \mathbf{J} + \frac{\partial \rho}{\partial t} &= 0 \\ \iint \mathbf{J} \cdot \hat{\mathbf{n}} \, dS &= -\frac{dQ}{dt} \end{aligned}$$

Ohms lag

$$\mathbf{J} = \sigma \mathbf{E}$$

Effekt P

$$P = \iiint \mathbf{J} \cdot \mathbf{E} \, dv$$

där σ är materialets ledningsförmåga.

Randvillkor

$$\begin{cases} \hat{\mathbf{n}}_2 \cdot (\mathbf{J}_1 - \mathbf{J}_2) = 0 & \text{(ingen ytström)} \\ \mathbf{E}_{t1} = \mathbf{E}_{t2} \end{cases}$$

Magnetostatik

Magnetisk flödestäthet B i vakuum

- från punktdipol $\mathbf{m} = m \hat{z}$

$$\mathbf{B}(\mathbf{r}) = \frac{\mu_0 m}{4\pi r^3} (2 \cos \theta \hat{\mathbf{r}} + \sin \theta \hat{\boldsymbol{\theta}})$$

- från strömtäthet $\mathbf{J}(\mathbf{r}')$

$$\mathbf{B}(\mathbf{r}) = \frac{\mu_0}{4\pi} \iiint \frac{\mathbf{J}(\mathbf{r}') \times (\mathbf{r} - \mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|^3} dv'$$

- från strömbana

$$\mathbf{B}(\mathbf{r}) = \frac{\mu_0}{4\pi} \int \frac{I d\mathbf{l}' \times (\mathbf{r} - \mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|^3}$$

- från cirkulär trådslinga

$$\mathbf{B}(x = 0, y = 0, z) = \frac{\mu_0 I}{2} \frac{b^2}{(b^2 + z^2)^{3/2}} \hat{z}$$

- från lång rak strömbana

$$\mathbf{B}(\mathbf{r}) = \frac{\mu_0 I}{2\pi r_c} \hat{\boldsymbol{\phi}}$$

Vektorpotential \mathbf{A} i vakuum

- från strömtäthet $\mathbf{J}(\mathbf{r}')$

$$\mathbf{A}(\mathbf{r}) = \frac{\mu_0}{4\pi} \iiint \frac{\mathbf{J}(\mathbf{r}')}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|} dv'$$

- från strömbana

$$\mathbf{A}(\mathbf{r}) = \frac{\mu_0}{4\pi} \int \frac{I d\mathbf{l}'}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|}$$

- från lång rak strömbana

$$\mathbf{A} = \frac{\mu_0 I}{2\pi} \ln\left(\frac{1}{r}\right) \hat{z}$$

- från punktdipol \mathbf{m}

$$\mathbf{A} = \frac{\mu_0}{4\pi} \frac{\mathbf{m} \times \mathbf{r}}{r^3}$$

Magnetiskt flöde Φ

$$\Phi = \iint \mathbf{B} \cdot \hat{\mathbf{n}} dS = \oint \mathbf{A} \cdot d\mathbf{l}$$

6 Magnetostatik

Självinduktans L och ömsesidig induktans M

$$\begin{cases} \Phi_1 = L_1 I_1 + M I_2 \\ \Phi_2 = L_2 I_2 + M I_1 \end{cases}$$

Magnetisk fältstyrka H

Samband mellan magnetisering M , B och H

$$\begin{cases} \mathbf{B} = \mu_0(\mathbf{H} + \mathbf{M}) \text{ (gäller allmänt)} \\ \mathbf{B} = \mu_r \mu_0 \mathbf{H} \end{cases}$$

Ampères lag

$$\begin{cases} \nabla \times \mathbf{B} = \mu_0 \mathbf{J} \\ \oint \mathbf{B} \cdot d\mathbf{l} = \mu_0 I \end{cases} \quad \text{eller} \quad \begin{cases} \nabla \times \mathbf{H} = \mathbf{J}_f \\ \oint \mathbf{H} \cdot d\mathbf{l} = I_f \end{cases}$$

Ekvivalent strömtäthet

$$\begin{aligned} \mathbf{J}_m &= \nabla \times \mathbf{M} && \text{volymströmtäthet} \\ \mathbf{J}_{mS} &= \mathbf{M} \times \hat{\mathbf{n}} && \text{ytströmtäthet} \end{aligned}$$

Randvillkor

$$\begin{cases} \hat{\mathbf{n}}_2 \times (\mathbf{H}_1 - \mathbf{H}_2) = \mathbf{J}_s \\ \mathbf{B}_n \text{ kontinuerlig} \end{cases}$$

Magnetiska kraftlagen

$$d\mathbf{F}_m = I d\mathbf{l} \times \mathbf{B}$$

Magnetiskt moment m för strömslinga

$$\mathbf{m} = \iint I \hat{\mathbf{n}} dS$$

Vridmoment T_m på magnetisk dipol m

$$\mathbf{T}_m = \mathbf{m} \times \mathbf{B}$$

Kraft F på magnetisk dipol m

$$\mathbf{F} = (\mathbf{m} \cdot \nabla) \mathbf{B} + \mathbf{m} \times (\nabla \times \mathbf{B}) = \nabla(\mathbf{m} \cdot \mathbf{B})$$

Magnetisk energi

$$W_m = \frac{1}{2} \iiint \mathbf{J} \cdot \mathbf{A} dv = \frac{1}{2} \iiint \mathbf{B} \cdot \mathbf{H} dv = \frac{1}{2} \sum_i \sum_j L_{ij} I_i I_j$$

Magnetisk energi, två spolar

$$W_m = \frac{1}{2}L_1I_1^2 + \frac{1}{2}L_2I_2^2 + MI_1I_2$$

Elektromagnetiska fält

Induktionslagen

$$RI = -\frac{d\Phi}{dt}$$

Inducerad emk \mathcal{E}

$$\begin{aligned} \mathcal{E} &= \oint (\mathbf{E} + \mathbf{v} \times \mathbf{B}) \cdot d\mathbf{l} \\ \mathcal{E} &= -\frac{d\Phi}{dt} \end{aligned}$$

Induktionslagen på differential- respektive integralform

$$\begin{aligned} \nabla \times \mathbf{E} &= -\frac{\partial \mathbf{B}}{\partial t} \\ \oint \mathbf{E} \cdot d\mathbf{l} &= -\iint \frac{\partial \mathbf{B}}{\partial t} \cdot \hat{\mathbf{n}} \, dS \end{aligned}$$

Maxwells ekvationer

$$\begin{aligned} \nabla \times \mathbf{E} &= -\frac{\partial \mathbf{B}}{\partial t} \\ \nabla \times \mathbf{H} &= \mathbf{J} + \frac{\partial \mathbf{D}}{\partial t} \\ \nabla \cdot \mathbf{D} &= \rho \\ \nabla \cdot \mathbf{B} &= 0 \end{aligned}$$

Konstanter

$$\begin{aligned} \mu_0 &= 4\pi \cdot 10^{-7} \text{ H/m} & \varepsilon_0 &\approx \frac{10^{-9}}{36\pi} \text{ F/m} & c_0 &\approx 3 \cdot 10^8 \text{ m/s} \\ \frac{1}{\mu_0\varepsilon_0} &= c_0^2 & \eta_0 &= \sqrt{\frac{\mu_0}{\varepsilon_0}} & \eta_0 &\approx 120\pi \, \Omega \approx 377 \, \Omega \end{aligned}$$

Potentialer

$$\begin{cases} \mathbf{B} = \nabla \times \mathbf{A} \\ \mathbf{E} = -\nabla V - \frac{\partial \mathbf{A}}{\partial t} \end{cases}$$

8 Några vektoridentiteter

$$V(\mathbf{r}, t) = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \iiint \frac{\rho(\mathbf{r}', t - |\mathbf{r} - \mathbf{r}'|/c_0)}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|} dv'$$

$$\mathbf{A}(\mathbf{r}, t) = \frac{\mu_0}{4\pi} \iiint \frac{\mathbf{J}(\mathbf{r}', t - |\mathbf{r} - \mathbf{r}'|/c_0)}{|\mathbf{r} - \mathbf{r}'|} dv'$$

Poyntings vektor

$$\mathbf{S}(\mathbf{r}, t) = \mathbf{E}(\mathbf{r}, t) \times \mathbf{H}(\mathbf{r}, t)$$

Tidsharmoniska fält

Plan, tidsharmonisk våg

$$\begin{cases} \mathbf{E} \cdot \hat{\mathbf{x}} = E_x = E_{0x} \cos(\mathbf{k} \cdot \mathbf{r} - \omega t + \phi), & \text{ögonblicksvärde för komponent} \\ \mathbf{E} = \mathbf{E}_0 e^{i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r}}, & \text{komplexvärde} \\ \mathbf{E}_0 \cdot \hat{\mathbf{x}} = E_{0x} e^{i\phi} \end{cases}$$

Utbredningshastighet

$$v = \frac{1}{\sqrt{\mu_r \mu_0 \epsilon_r \epsilon_0}} = \frac{\omega}{k} \quad k = |\mathbf{k}|$$

Vågimpedans, oledande rymd

$$\eta = \sqrt{\frac{\mu_r \mu_0}{\epsilon_r \epsilon_0}}$$

Komplexa strålningsvektorn

$$\mathbf{S}(\mathbf{r}) = \frac{1}{2} [\mathbf{E}(\mathbf{r}) \times \mathbf{H}^*(\mathbf{r})]$$

Några vektoridentiteter

1. $\mathbf{A} \cdot (\mathbf{B} \times \mathbf{C}) = \mathbf{B} \cdot (\mathbf{C} \times \mathbf{A}) = \mathbf{C} \cdot (\mathbf{A} \times \mathbf{B})$
2. $\mathbf{A} \times (\mathbf{B} \times \mathbf{C}) = \mathbf{B}(\mathbf{A} \cdot \mathbf{C}) - \mathbf{C}(\mathbf{A} \cdot \mathbf{B})$
3. $\nabla(\psi V) = \psi \nabla V + V \nabla \psi$
4. $\nabla \cdot (\psi \mathbf{A}) = \psi \nabla \cdot \mathbf{A} + \mathbf{A} \cdot \nabla \psi$
5. $\nabla \times (\psi \mathbf{A}) = \psi \nabla \times \mathbf{A} + \nabla \psi \times \mathbf{A}$
6. $\nabla \cdot (\mathbf{A} \times \mathbf{B}) = \mathbf{B} \cdot (\nabla \times \mathbf{A}) - \mathbf{A} \cdot (\nabla \times \mathbf{B})$
7. $\nabla \cdot \nabla V = \nabla^2 V = \Delta V$

8. $\nabla \times \nabla \times \mathbf{A} = \nabla(\nabla \cdot \mathbf{A}) - \nabla^2 \mathbf{A}$
9. $\nabla \times \nabla V = 0$
10. $\nabla \cdot (\nabla \times \mathbf{A}) = 0$
11. $\iiint_V \nabla \cdot \mathbf{A} \, dv = \iint_S \mathbf{A} \cdot \hat{\mathbf{n}} \, dS$ Gauss sats
12. $\iiint_V (\psi \nabla^2 \varphi - \varphi \nabla^2 \psi) \, dv = \iint_S (\psi \nabla \varphi - \varphi \nabla \psi) \cdot \hat{\mathbf{n}} \, dS$ Greens formel
13. $\iint_S (\nabla \times \mathbf{A}) \cdot \hat{\mathbf{n}} \, dS = \oint_C \mathbf{A} \cdot d\mathbf{l}$ Stokes sats
14. $\nabla \left(\frac{1}{|\mathbf{r}-\mathbf{r}'|} \right) = -\nabla' \left(\frac{1}{|\mathbf{r}-\mathbf{r}'|} \right) = -\frac{\mathbf{r}-\mathbf{r}'}{|\mathbf{r}-\mathbf{r}'|^3}$

Koordinatsystem

Kartesiska koordinater (x, y, z)

Ortsvektor $\mathbf{r} = x \hat{\mathbf{x}} + y \hat{\mathbf{y}} + z \hat{\mathbf{z}}$

Linjeelement $d\mathbf{l} = dx \hat{\mathbf{x}} + dy \hat{\mathbf{y}} + dz \hat{\mathbf{z}}$

Volymelement $dv = dx \, dy \, dz$

Differentialoperatorer

$$\begin{aligned} \nabla V &= \hat{\mathbf{x}} \frac{\partial V}{\partial x} + \hat{\mathbf{y}} \frac{\partial V}{\partial y} + \hat{\mathbf{z}} \frac{\partial V}{\partial z} \\ \nabla \cdot \mathbf{A} &= \frac{\partial A_x}{\partial x} + \frac{\partial A_y}{\partial y} + \frac{\partial A_z}{\partial z} \\ \nabla \times \mathbf{A} &= \hat{\mathbf{x}} \left(\frac{\partial A_z}{\partial y} - \frac{\partial A_y}{\partial z} \right) + \hat{\mathbf{y}} \left(\frac{\partial A_x}{\partial z} - \frac{\partial A_z}{\partial x} \right) + \hat{\mathbf{z}} \left(\frac{\partial A_y}{\partial x} - \frac{\partial A_x}{\partial y} \right) \\ \nabla^2 V &= \frac{\partial^2 V}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 V}{\partial y^2} + \frac{\partial^2 V}{\partial z^2} \end{aligned}$$

Cylinderkoordinater (r_c, ϕ, z)

Ortsvektor $\mathbf{r} = r_c \hat{\mathbf{r}}_c + z \hat{\mathbf{z}}$

Linjeelement $d\mathbf{l} = dr_c \hat{\mathbf{r}}_c + r_c d\phi \hat{\boldsymbol{\phi}} + dz \hat{\mathbf{z}}$

Volymelement $dv = r_c \, dr_c \, d\phi \, dz$

10 Koordinatsystem

Differentialoperatorer

$$\begin{aligned}\nabla V &= \hat{\mathbf{r}}_c \frac{\partial V}{\partial r_c} + \hat{\boldsymbol{\phi}} \frac{1}{r_c} \frac{\partial V}{\partial \phi} + \hat{\mathbf{z}} \frac{\partial V}{\partial z} \\ \nabla \cdot \mathbf{A} &= \frac{1}{r_c} \frac{\partial}{\partial r_c} (r_c A_{r_c}) + \frac{1}{r_c} \frac{\partial A_\phi}{\partial \phi} + \frac{\partial A_z}{\partial z} \\ \nabla \times \mathbf{A} &= \hat{\mathbf{r}}_c \left(\frac{1}{r_c} \frac{\partial A_z}{\partial \phi} - \frac{\partial A_\phi}{\partial z} \right) + \hat{\boldsymbol{\phi}} \left(\frac{\partial A_{r_c}}{\partial z} - \frac{\partial A_z}{\partial r_c} \right) \\ &\quad + \hat{\mathbf{z}} \frac{1}{r_c} \left[\frac{\partial}{\partial r_c} (r_c A_\phi) - \frac{\partial A_{r_c}}{\partial \phi} \right] \\ \nabla^2 V &= \frac{1}{r_c} \frac{\partial}{\partial r_c} \left(r_c \frac{\partial V}{\partial r_c} \right) + \frac{1}{r_c^2} \frac{\partial^2 V}{\partial \phi^2} + \frac{\partial^2 V}{\partial z^2}\end{aligned}$$

Sfäriska koordinater (r, θ, ϕ)

Ortsvektor $\mathbf{r} = r \hat{\mathbf{r}}$

Linjeelement $d\mathbf{l} = dr \hat{\mathbf{r}} + r d\theta \hat{\boldsymbol{\theta}} + r \sin \theta d\phi \hat{\boldsymbol{\phi}}$

Volymelement $dv = r^2 \sin \theta dr d\theta d\phi$

Differentialoperatorer

$$\begin{aligned}\nabla V &= \hat{\mathbf{r}} \frac{\partial V}{\partial r} + \hat{\boldsymbol{\theta}} \frac{1}{r} \frac{\partial V}{\partial \theta} + \hat{\boldsymbol{\phi}} \frac{1}{r \sin \theta} \frac{\partial V}{\partial \phi} \\ \nabla \cdot \mathbf{A} &= \frac{1}{r^2} \frac{\partial}{\partial r} (r^2 A_r) + \frac{1}{r \sin \theta} \frac{\partial}{\partial \theta} (A_\theta \sin \theta) + \frac{1}{r \sin \theta} \frac{\partial A_\phi}{\partial \phi} \\ \nabla \times \mathbf{A} &= \hat{\mathbf{r}} \frac{1}{r \sin \theta} \left[\frac{\partial}{\partial \theta} (A_\phi \sin \theta) - \frac{\partial A_\theta}{\partial \phi} \right] \\ &\quad + \hat{\boldsymbol{\theta}} \frac{1}{r} \left[\frac{1}{\sin \theta} \frac{\partial A_r}{\partial \phi} - \frac{\partial}{\partial r} (r A_\phi) \right] + \hat{\boldsymbol{\phi}} \frac{1}{r} \left[\frac{\partial}{\partial r} (r A_\theta) - \frac{\partial A_r}{\partial \theta} \right] \\ \nabla^2 V &= \frac{1}{r^2} \frac{\partial}{\partial r} \left(r^2 \frac{\partial V}{\partial r} \right) + \frac{1}{r^2 \sin \theta} \frac{\partial}{\partial \theta} \left(\sin \theta \frac{\partial V}{\partial \theta} \right) + \frac{1}{r^2 \sin^2 \theta} \frac{\partial^2 V}{\partial \phi^2}\end{aligned}$$

Samband mellan basvektorer

$(r, \theta, \phi) \longrightarrow (x, y, z)$

$$\begin{cases} \hat{\mathbf{r}} = \hat{\mathbf{x}} \sin \theta \cos \phi + \hat{\mathbf{y}} \sin \theta \sin \phi + \hat{\mathbf{z}} \cos \theta \\ \hat{\boldsymbol{\theta}} = \hat{\mathbf{x}} \cos \theta \cos \phi + \hat{\mathbf{y}} \cos \theta \sin \phi - \hat{\mathbf{z}} \sin \theta \\ \hat{\boldsymbol{\phi}} = -\hat{\mathbf{x}} \sin \phi + \hat{\mathbf{y}} \cos \phi \end{cases}$$

$$(x, y, z) \longrightarrow (r, \theta, \phi)$$

$$\begin{cases} \hat{x} = \hat{r} \sin \theta \cos \phi + \hat{\theta} \cos \theta \cos \phi - \hat{\phi} \sin \phi \\ \hat{y} = \hat{r} \sin \theta \sin \phi + \hat{\theta} \cos \theta \sin \phi + \hat{\phi} \cos \phi \\ \hat{z} = \hat{r} \cos \theta - \hat{\theta} \sin \theta \end{cases}$$

$$(r_c, \phi, z) \longrightarrow (x, y, z)$$

$$\begin{cases} \hat{r}_c = \hat{x} \cos \phi + \hat{y} \sin \phi = (\hat{x}x + \hat{y}y) / \sqrt{x^2 + y^2} \\ \hat{\phi} = -\hat{x} \sin \phi + \hat{y} \cos \phi = (-\hat{x}y + \hat{y}x) / \sqrt{x^2 + y^2} \\ \hat{z} = \hat{z} \end{cases}$$

$$(x, y, z) \longrightarrow (r_c, \phi, z)$$

$$\begin{cases} \hat{x} = \hat{r}_c \cos \phi - \hat{\phi} \sin \phi \\ \hat{y} = \hat{r}_c \sin \phi + \hat{\phi} \cos \phi \\ \hat{z} = \hat{z} \end{cases}$$

$$(r, \theta, \phi) \longrightarrow (r_c, \phi, z)$$

$$\begin{cases} \hat{r} = \hat{r}_c \sin \theta + \hat{z} \cos \theta \\ \hat{\theta} = \hat{r}_c \cos \theta - \hat{z} \sin \theta \\ \hat{\phi} = \hat{\phi} \end{cases}$$

$$(r_c, \phi, z) \longrightarrow (r, \theta, \phi)$$

$$\begin{cases} \hat{r}_c = \hat{r} \sin \theta + \hat{\theta} \cos \theta \\ \hat{\phi} = \hat{\phi} \\ \hat{z} = \hat{r} \cos \theta - \hat{\theta} \sin \theta \end{cases}$$

Några integraler

1. $\int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1}, \quad n \neq -1$
2. $\int \frac{1}{x} dx = \ln x$
3. $\int \sqrt{x^2 + a^2} dx = \frac{1}{2} \left[x\sqrt{x^2 + a^2} + a^2 \ln(x + \sqrt{x^2 + a^2}) \right]$
4. $\int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a^2}} = \ln(x + \sqrt{x^2 + a^2})$
5. $\int \frac{dx}{(x^2 + a^2)^{3/2}} = \frac{x}{a^2 \sqrt{x^2 + a^2}}$

12 Några trigonometriska formler

$$6. \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \arcsin \frac{x}{a}$$

$$7. \int \frac{dx}{x^2 + a^2} = \frac{1}{a} \arctan \frac{x}{a}$$

$$8. \int \frac{dx}{\cos^2 x} = \tan x$$

$$9. \int \frac{dx}{\sin x} = \ln \left| \tan \frac{x}{2} \right|$$

$$10. \int \ln x \, dx = x \ln x - x$$

Binomialutveckling

$$(1 + x)^n = 1 + nx + \frac{n(n-1)}{2}x^2 + \dots$$

Några trigonometriska formler

$$1. \cos(\alpha - \beta) = \cos \alpha \cos \beta + \sin \alpha \sin \beta$$

$$2. \cos(\alpha + \beta) = \cos \alpha \cos \beta - \sin \alpha \sin \beta$$

$$3. \sin(\alpha - \beta) = \sin \alpha \cos \beta - \cos \alpha \sin \beta$$

$$4. \sin(\alpha + \beta) = \sin \alpha \cos \beta + \cos \alpha \sin \beta$$

$$5. \cos 2\alpha = \cos^2 \alpha - \sin^2 \alpha$$

$$6. \sin 2\alpha = 2 \sin \alpha \cos \alpha$$

$$7. \cos^2 \alpha = \frac{1 + \cos 2\alpha}{2}$$

$$8. \sin^2 \alpha = \frac{1 - \cos 2\alpha}{2}$$

$$9. \cos \alpha + \cos \beta = 2 \cos \frac{\alpha + \beta}{2} \cos \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$10. \cos \alpha - \cos \beta = -2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2} \sin \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$11. \sin \alpha + \sin \beta = 2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2} \cos \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$12. \sin \alpha - \sin \beta = 2 \cos \frac{\alpha + \beta}{2} \sin \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$13. \begin{cases} a \sin t + b \cos t = \sqrt{a^2 + b^2} \sin(t + \phi) \\ \sin \phi = \frac{b}{\sqrt{a^2 + b^2}}, \cos \phi = \frac{a}{\sqrt{a^2 + b^2}} \end{cases}$$

